

ABD'de COVID-19, yükselen işçi eylemlilikleri ve Sanders hüsranı

Bundan tam bir ay önce ABD'de toplam koronavirüs vaka sayısı 2825, ölüm sayısı ise 56 idi. Aradan geçen bir ay içinde ABD küresel pandeminin merkezi haline geldi. 15 Nisan itibariyle ülkedeki vaka sayısı 644.089, ölüm sayısı ise 29.529'a ulaşmış durumda. Sadece 15 Mart - 4 Nisan tarihleri arasında ülkenin toplam işgücünün %10'unu oluşturan 16,8 milyon Amerikalı işsizlik maaşı başvurusu yaptı. Genel sağlık sigortası sisteminin bulunmadığı bu ülkede çalışan nüfusun %60'ından fazlasının sağlık sigortası işverenler tarafından sağlanıyor. Yani işsizlik demek geçim sıkıntısı yanında sağlık sigortasından da mahrum olmak demek. Ülkenin sağlık sistemi ise çoktan çökmüş durumda. New York, Chicago gibi büyük şehirlerdeki hastaneler dahi koruyucu malzeme sıkıntısı çekiyor; sağlık emekçileri 2 gün boyunca aynı maskeyi kullanmak zorunda kaldıklarını, koruyucu tulum yerine çöp poşetleri kullandıklarını söylüyorlar. Sivil toplum kuruluşları tarafından yapılan gıda yardımlarının önünde kilometrelerce uzayan kuyruklar yaşanıyor.

Virüse karşı hiçbir sağlık tedbirinin alınmadığı ABD Göçmenlik ve Gümrük Muhafaza'nın (ICE) göçmen ve sığınmacıları gözaltında tuttuğu kamplarda ve eyalet hapisanelerinde Covid-19'a dayalı ölüm vakaları gün geçtikçe artıyor. Salgının merkezi New York eyaletinde toplu mezarlar kazılıyor. Irkçılığın kurumsal ve toplumsal düzenin temelini oluşturduğu ülkede salgın en çok güvencesiz işlere mahkûm edilen göçmenleri ve yoksul siyahi nüfusu vuruyor. Bunun en çarpıcı örnekleri Chicago şehri ve Michigan eyaleti. Siyahların şehir nüfusunun %32'sini oluşturduğu Chicago'da toplam ölümlerin %72'si gelir düzeyi düşük siyahi mahallerde yaşandı. Michigan'da ise toplam nüfusu eyalet nüfusunun %14'ü olan siyahi nüfusun ölüm oranı beyaz nüfusa göre 8 kat daha fazla. 11 Nisan itibariyle ülke tarihinde ilk kez tüm eyaletlerde olağanüstü hâl ilan edilmiş ve çoğu işletme kapanmış olsa da pek çok zorunlu olmayan sektör hâlâ üretime devam ediyor. Ülkenin başkanı Trump ise emekçilerin hayatlarını hiçe sayarak 1 Mayıs itibariyle üretimi normale döndürme derdinde.

İşçi eylemleri dalgası

Tüm bu gelişmeler karşısında Amerika'nın pek çok farklı eyaletinde ve pek çok farklı sektörde artan işçi eylemlilikleri yaşanıyor. Patronların kâr sevdası uğruna hayatları pahasına hiçbir güvenlik önleminin alınmadığı koşullarda çalışmaya mahkûm edilen sendikalı ve sendikasız işçiler işyerlerinde örgütlenerek iş bırakma eylemleri ve grevler gerçekleştiriyorlar. Salgın sırasında sipariş oranlarında patlama yaşanan Barnes & Noble'ın New Jersey deposunda çalışan işçiler ve Amazon'un New York dağıtım depolarında çalışan işçiler çalışma koşulları ve alınan sağlık önlemlerinin yetersiz olması nedeniyle iş bıraktılar. Gıda dağıtımlarına 100 milyon dolar bağışta bulunduğunu açıklayarak prim toplamaya çalışan Amazon CEO'su Jeff Bezos, aynı gün iş bırakan Amazon işçilerini de işten çıkardı. Devlete tek kuruş vergi vermeyen Bezos saatte 9 milyon dolar kazanıyor. Gene Bezos'un sahibi olduğu Whole Foods marketler zincirinin Eylül ayında sağlık sigortalarında kesintiye gidilen işçileri de sağlık sigortası koşullarında iyileştirme, marketlerde salgın karşıtı güvenlik önlemlerinin alınması ve risk ödemesi talepleriyle ülke çapındaki tüm şubelerde işe gitmeme haklarını kullandılar. Bunu Illinois, California, Florida ve North Carolina eyaletlerindeki şubelerde çalışan işçiler başta olmak üzere ülke çapındaki McDonalds çalışanlarının ve Memphis'teki 200 Kroger süpermarket zinciri depo çalışanının, yetersiz hijyen koşulları nedeniyle aralarından birçok işçinin Covid-19'a yakalanması üzerine yaptıkları grevler takip etti. McDonalds işçilerinin grevi Mart ayı ortasından bu yana restoran sektöründe ülke çapında gerçekleşen yaklaşık 150 grevden sadece biri. Georgia eyaletindeki Purdue kümes hayvanları işleme fabrikasındaki işçiler de çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve risk ödemesi talebiyle gıda sektöründe gerçekleşen grevlere katıldılar.

Eylemler sadece tüketici ürünleri dağıtımını ve gıda sektörleriyle sınırlı kalmadı. Uçak motoru üretiminde çalışan General Electric işçileri şirketin Massachusetts'deki ve genel merkezinin bulunduğu Boston'daki fabrikalarında hâlâ devam eden motor üretiminin durdurularak solunum cihazı üretimi yapılması talebiyle iş bıraktılar. Fiat Chrysler'ın ve General Motors'un Michigan'daki parça üretimi fabrikalarında da grevler gerçekleşti. Otomotiv sektöründe çoğu şirket iş durdurduğunu söylese de parça üretim ve montaj fabrikaları çalışmaya devam ediyor. Ulaşım sektöründeki en önemli grevler ise Detroit ve Birmingham'da

yaşandı. Belediye otobüsü şoförleri kamusal ulaşım çalışanları ve kullanıcıları için yeterli güvenlik önlemleri alınmaması üzerine servislerini durdurdular. New York'un toplu taşıma sistemi MTA çalışanlarının da grev hazırlığında olduğu söyleniyor.

Salgının henüz pik yapmadığı Detroit ve Chicago şehirlerindeki hemşireler de koruyucu ekipman ve ücretli izin talebiyle birkaç saatliğine iş bırakma ve yavaşlatma eylemleri yaptılar. Pennsylvania eyaletinde ise eczane ve temizlik çalışanları yetersiz sağlık koşulları nedeniyle iş bıraktı.

Sendikalar ne yapıyor?

Amerikalı işçilerin koronavirüse ve patronlara karşı mücadelesi büyürken, ülkenin UAW, AFT, NEA, AFL-CIO, UNITE HERE, SEIU gibi büyük sendikal konfederasyonlarıysa patronları hoşnut tutmak ve işçi mücadelelerini kırmak adına tarihsel olarak işbirliği içerisinde oldukları Demokrat Parti'nin kurumsal adayı Joe Biden'ı desteklemek derdindeler. İşçi eylemliliklerini desteklemek ya da birleşik bir mücadele hattı geliştirerek işçilerin ücretli izin, işyerlerinde güvenlik önlemleri, zorunlu olmayan sektörlerde iş durdurulması, zorunlu sektörlerde risk ödemesi, ücretsiz kamusal sağlık hakkı gibi taleplerini yükseltmek şöyle dursun, iş bırakan ya da grev yapan üyelerini desteklemiyorlar bile! Örneğin, Detroit'te belediye otobüsü şoförlerinin gerçekleştirdiği grev yerel şubeleri tarafından desteklenirken, bağlı oldukları sendika ATU (Birleşik Ulaşım Sendikası) ve konfederasyonları AFL-CIO tarafından reddedildi ve baskılandı. AFL-CIO kendisine bağlı National Nurses United (Ulusal Hemşireler Birliği) sendikası tarafından örgütlenen hiçbir grev, eylem ve kampanyaya da destek vermiyor. Benzer bir durum da UAW konfederasyonuna bağlı General Motors fabrikasında yaşandı. Bir işçinin Covid-19 testinin pozitif çıkması üzerine işverenin yeterli sağlık önlemleri alması için fabrikada çalışan işçileri örgütleyen UAW temsilcisi işçi işten atıldı. General Motors yönetiminin toplu iş sözleşmesinde bulunan "işverene ya da işçilere saldırmak, tehdit etmek, korkutmak, zorlamak veya müdahale etmekten kaçınmak" maddesini ihlal etmiş olduğu gerekçesiyle aldığı bu karar, UAW yönetimi tarafından desteklendi.

Geçtiğimiz hafta UAW ve AFT liderlerinin Twitter hesapları üzerinden önce Demokrat Parti'nin kurumsal ve kapitalist sömürü düzeninin çıkarlarını temsil eden adayı Joe Biden'ı desteklediklerini açıklamaları, ardından partinin Wisconsin eyaletinde yapılan ve hızla yayılan salgın karşısında kamuoyu baskısına rağmen ertelenmeyen önseçimlerde, işçilere sağlıklarını tehlikeye atmak pahasına oy kullanmaya gitme çağrısı yapmaları oldukça büyük tepki çekti. İşçi aidatlarını ve sendikal fonları işçilerin onayı olmaksızın Demokrat Parti'ye akıtmalarıyla bilinen bu federasyonlar, kaynaklarını salgın karşısında seferberlik halindeki işçi sınıfını desteklemek ve mücadelelerini ilerletmek için değil, önseçim sürecinde işçi sınıfından büyük destek toplayan aday Bernie Sanders'ın önünü kesmek adına Demokrat Parti'nin öne sürdüğü son koz olan Joe Biden'ın adaylık kampanyasını desteklemek için kullandılar (Federasyonların, gelirlerinin bir kısmını da düzenli olarak ülkede İsrail lobisi yapan kurumlara ve İsrail'deki Filistin karşıtı sivil toplum örgütlerine "bağışladıkları" da bilinen bir gerçek).

ABD'deki sendikal sistem dolayısıyla federasyonlardan bağımsız hareket edemeyen yerel, bölgesel ve sektörel sendikaların ve işyeri bazlı şubelerin yönetim kadroları da genelde federasyonlar tarafından kontrol ediliyor. Sendikal bürokrasi, bu şekilde grev hakkı da dâhil olmak üzere işçi sınıfını temel mücadele araçlarından mahrum bırakan, patronları koruyan ve işçileri göstermelik kazanımlara mahkûm eden toplu iş sözleşmeleri dayatıyor, tabandan örgütlenen işçilere baskı ve karalama politikaları uygulayarak sendikalardan uzaklaştırıyor. Dolayısıyla çoğu sendika sadece salgın koşullarında değil, normal şartlarda da oldukça sınırlı düzeyde bağımsız faaliyet ve örgütlenme yürütebiliyor.

Ülkede maalesef ki bu denklemin dışına çıkabilen, demokratik süreçlere bağlı ve mücadeleciler önderliğe sahip az sayıda sendika ve şube var. Örneğin Detroit belediye otobüsü şoförlerinin bağlı olduğu AFL-CIO'un yerel şubesi, Chicago Ulusal Hemşireler Birliği, New York Eyaleti Hemşireler Birliği, Servis Sektörleri Çalışanları Sendikası, Los Angeles Tekstil İşçileri Sendikası gibi bölgesel ve sektör bazlı sendikalar işçilerin sürece dair taleplerini ve ihtiyaçlarını yükseltip, bu talepler ve ihtiyaçlar etrafında ulusal mücadele ağları oluşturarak kampanyalar örgütleyip ve işçi eylemliliklerine destek veriyorlar. 2018 ve 2019 yıllarında konfederasyonların işbirlikçi tutumu karşısında işçilerin uyguladıkları baskı sayesinde pek çok farklı eyalette binlerce öğretmenin katıldığı ve somut

kazanımların elde edildiği grevleri, geçtiğimiz Eylül ayında 50'den fazla fabrikada çalışan toplam 48.000 General Motors işçisinin UAW'nun aksi yöndeki tutumuna rağmen gerçekleştirdiği grevi de hatırlarsak Amerika'da işçi örgütlerinden çok işveren örgütleri gibi hareket eden konfederasyonlardan bağımsız mücadeleci bir sendikal hattın ortaya çıkmakta olduğunu söyleyebiliriz. Covid-19 salgın süreci hem bu hattın kendisine hız kazandırıp hatta dahil olan ama çoğu zaman birbirinden izole kalan mücadeleleri ve sendikaları bir araya getiriyor, hem de birleşik ve mücadeleci bir sendikal örgütlenmenin gerekliliğini yakıcı bir şekilde ortaya koyuyor.

Peki ya Sanders?

“Demokratik sosyalizm” olarak adlandırdığı kampanyasıyla özellikle işçi sınıfının, gençliğin, göçmenlerin, siyasi nüfusun ve mücadeleci kesimlerin yoğun desteğini alarak sosyal ve ekonomik kurtuluşun temsilcisi haline gelen Bernie Sanders ise 8 Nisan'da kampanyasını sonlandırarak devam eden Demokrat Parti başkanlık adaylığı önseçim sürecinden çekildiğini açıkladı. Bu açıklamayı 13 Nisan'da partinin kurumsal adayı Biden'ı resmi olarak desteklediği açıklaması takip etti.

Sanders, Demokrat Parti'nin önseçim sürecinde gerçekleşen ilk üç eyalet seçiminden açık ara zaferle çıkarak partinin burjuva önderliğini ve partiye kökten bağlı finans ve ticaret oligarşilerini derin bir krize sürüklemişti. Parti, bu krizi o döneme kadar Sanders'ı frenlemek adına öne sürülen tüm adayları birer birer geri çekerek ve bundan birkaç hafta öncesine kadar partinin başkan adayı olmasına ihtimal bile verilmeyen Biden'ın etrafında konsolide olarak aştı ve Sanders'ı geriletmeyi başardı.

Sanders'ın hiçbir zaman ülkedeki iki partili antidemokratik siyasal temsiliyet sistemini eleştirmedeğini, Trump'ın ve adayı olduğu Demokrat Parti'nin emperyalist ve savaş yanlısı politikaları karşısında sessiz kaldığını ya da orta yolcu bir tavır takındığını ve programının bu noktalara dair hiçbir talep ve çözüm içermemesinin yanı sıra kapitalistlerin mülksüzleştirilmesini de savunmadığını düşünürsek, yürüttüğü kampanyanın “sosyalist” bir kampanya olmadığı başından

beri aşıkârdı. Ancak şu da bir gerçek ki, Sanders, programının öne çıkardığı herkese ücretsiz sağlık ve eğitim hakkı, zenginlerin vergilendirilmesi, eğitim borçlarının iptali, işçi ve göçmen haklarına dönük yasal reformlar gibi taleplerle, neoliberal politikaların ve sosyal haklarda yaşanan kesintilerin altında ezilen işçi ve emekçi kitleleri arkasına alarak seferber etmeyi başardı ve onları sosyalizm fikrine yaklaştırdı.

Koronavirüs salgınının ülke çapında yayılmasıyla savunduğu taleplerin hiçbir zaman olmadığı kadar aciliyet ve zaruret kazandığı ve yükselen işçi eylemliliklerinin talepleriyle neredeyse birebir örtüştüğü bir dönemde, ön seçimleri kazanma şansı kalmadığına dayanarak kampanyasını sonlandırıp Demokrat Parti'nin başkan adaylığı yarışından çekilen Sanders, Amerikan işçi sınıfını bir kez daha tarihsel bir ihanete uğrattı. Bu da yetmezmişçesine "Trump'ı alt etmeliyiz" argümanına sığınarak Demokrat Parti'nin kapitalist sömürü düzenini savunan ve Trump'ın işçi ve emekçi karşıtı tüm politikalarını sopa yerine havuç göstererek devam ettirecek olan parti adayı Biden'ı desteklediğini açıklaması, Sanders'ın politik ve örgütsel sadakatinin işçi sınıfına ve sosyalizme değil, kapitalizme ve düzen partisi Demokrat Parti'ye olduğunu açıkça ortaya koymuş oldu.